Дата _____

Клас _____

Урок 33. **ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ ЖІНОЧОГО Й ЧОЛОВІЧОГО РОДУ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ *-а, -я* В ОДНИНІ**

Мета: закріпити знання учнів про відмінювання іменників; розвивати вміння порівнювати, аналізувати; збагачувати словниковий запас школярів; виховувати інтерес до вивчення мови.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Знов день почався, діти.
Всі зібрались на урок.
Тож пора нам поспішати —
Кличе в подорож дзвінок!

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (*див. додатковий матеріал до уроку на с. 3*)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми розглянемо відмінювання іменників жіночого й чоловічого роду із закінченням *-а, -я* в однині.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Колективне виконання вправи 119 (*с. 57*)

Учні розглядають таблицю із зразками відмінювання іменників відповідно до норм української літературної мови.

— Які закінчення мають іменники жіночого і чоловічого роду в називному відмінку?

— Які закінчення мають іменники жіночого і чоловічого роду в родовому, знахідному, орудному відмінках?

— Від чого це залежить? (*Від кінцевого приголосного основи*)

— У яких відмінках іменники жіночого та чоловічого роду мають однакові закінчення? (*У давальному та місцевому*)

— Як розрізнити ці відмінки?

— Прочитайте, як пишуться іменники жіночого і чоловічого роду в кличному відмінку.

2. Відмінювання поданих іменників за таблицею (*вправа 118, с. 56*)

Учні виконують завдання з коментуванням біля дошки.

3. Розподільний диктант

— Запишіть в одну колонку словосполучення з іменниками у давальному відмінку, а в другу — у місцевому.

Подарувала Микиті, шапка на Микиті;
дали листоноші, форма на листоноші;
шерсть на кішці, дала кішці;
маленькій руці, годинник на руці;
хата при дорозі, каміння на дорозі.

Висновок. Іменники, що мають однакові закінчення в давальному і місцевому відмінках однини, розрізняються за значенням і питаннями. Іменники в давальному відмінку частіше вказують на особу, якій щось дають. Іменники в місцевому відмінку найчастіше вказують на місце (*шапка на Микиті*). У місцевому відмінку іменники завжди вживаються з прийменниками, а в давальному — майже завжди без прийменників.

4. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ

1. Робота за вправою 120 (*с. 57*)

- Ознайомлення з текстом, з'ясування значення невідомих слів.
- Списування тексту з граматичним завданням.

Зразок виконання. Тетянка з однокласником Олекс ою (*ч. р.*) заходилися ліпити снігову баб у (*ж. р.*).

— Назвіть іменники жіночого роду в початковій формі. (*Зима, Тетянка, бабуся, морква, гілка, хурделиця, голова*)

— Назвіть синоніми до слів *хурделиця, невдовзі*.

Гра «Шосте "зайве"»

хурделиця	невдовзі
хуртовина	довго
віхола	скоро
завірюха	швидко
мете	незабаром
завія	хутко
сніговиця	згодом

2. Самостійна робота

— Поставте подані у дужках іменники у знахідному відмінку однини.

— Складіть речення з утвореними словосполученнями.

Варіант 1

Побачити (*зозуля*).
Любити (*матуся*).
Захищати (*Україна*).

Варіант 2

Читати про (*природа*).
Збирати (*пшениця*).
Задивитися на (*калина*).

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

— Що вчилися робити на уроці?

— Як відрізнити відмінки іменників, закінчення яких збігаються?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 121 (*с. 58*).

ДОДАТОК ДО УРОКУ

1. Перевірка домашнього завдання (*вправа 116, с. 55*)

Фронтальна перевірка виконаної роботи.

2. Каліграфічна хвилинка

Д д Дд ер жав дер держава

— Як ви розумієте значення цього слова?

Держава — це політична організація суспільства на чолі з урядом та його органами.

— Запишіть каліграфічно.

Живи і міцній, українська державо!

— Назвіть спільнокореневі слова до слова *держава*. (*Державна, державність*)

— Складіть речення з однорідними членами речення.

…, …, … — державні символи України.

3. Гра-мовчанка «Упізнай відмінок»

Учитель називає речення, у яких іменник *мова* вжито в різних відмінках. Потрібно визначити відмінок і підняти відповідну сигнальну картку.

Ой, яка чудова українська мова! (*Називний відмінок*)

Як паросць виноградної лози, плекайте мову! (*Знахідний відмінок*)

Буду я навчатись мови золотої! (*Родовий відмінок*)

Я вдячний мові за її багатство, мелодійність! (*Давальний відмінок*)

Пишаймося за красу мови, її багатство! (*Родовий відмінок*)

У кожній мові, в кожнім слові краси майбутнього шукай… (*Місцевий відмінок*)